

INTERVJU:

Jadranko Ostojić Makina

Valerija Butorac, Josip Dadić

*Makina u Klementini 1
Autor: Vlado Božić*

Kada započinjete intervju s određenom osobom kako biste upoznali zainteresirane čitatelje s likom i djelom, obično slagalicu započnete nekim općenitim, bibliografskim podacima. Međutim, u slučaju Jadranka Ostojića Makine možete slobodno zaboraviti sve metodološke pristupe, tehnike intervjuiranja i pisanja intervjua. Njegova impozantna pojava i osebniji karakter te životni put nalik su pričama iz fantastičnih romana ili filmova akcijskih pustolovnih junaka, pa nije lako dočarati iskustvo razgovora o speleologiji koji smo vodili s našim Makinom. Jednostavno ne znate od kuda biste krenuli i kako biste uopće pristupili jednom takvom zadatku! Mi smo zapeli na prvom i najjednostavnijem pitanju: "Makina reci nam, molim te, kad si završio speleološku školu?". Odgovor nam je uništio cijelu koncepciju razgovora: "Nisam nikad u životu prošao speleološku školu!". Nakon ovakvog odgovora zatvorili smo svoje tekice za bilješke i pustili da nas razgovor odvede u nepoznato.

Kada bi netko neupućen imao priliku prvi put vidjeti Jadranka Ostojića Makinu, vjerujemo da bi ostao zaprepашten, pa čak i uplašen onim što vidi. Gromada od čovjeka s izraženim tjelesnim atributima, od širokih pleća pa sve do arhaične, gotovo iskonske figure pećinskog čovjeka, prekrivenog onim što priroda daje da bi zaštitila čovjeka od svoje surovosti. I doista, u prisustvu tog čovjeka osjećate strahopoštovanje i divljenje, jer sama ta figura vas poziva da se usudite pitati čime se taj čovjek bavi. Ipak, kada zagrebete ispod površine njegove vanjštine vrlo brzo ćete shvatiti da je riječ o čovjeku vrlo visoke inteligencije, s jasnim i odlučnim stavovima i neslomljivom voljom. To je čovjek koji, u pravom smislu te riječi, razmišlja izvan granica okvira koje je društvo postavilo. On poštuje samo autentične autoritete koji pridonose ostvarenju konkretnih ciljeva, u našem slučaju speleoloških. Zato smo se, tamo gdje su bila postavljena pitanja bibliografske naravi, zaustavili da čujemo zanimljive okolnosti početka Jadrankove speleološke avanture.

Vrativši se s odsluženja vojnog roka 1978./79. Makina se zaposlio u Pogrebnom poduzeću kao ispomoć u poslovima koje nije svatko u stanju obavljati. Klizno radno vrijeme omogućilo mu je da počne razmišljati što bi mogao raditi u slobodnim

trenutcima, pa je na nagovor Dabe (Davorin Marković) odlučio posjetiti špilju izvor Tounjčice u Tounju. "Došao sam u nekoj košulji i čizmama na pete (onim kaubojskim) pred jamu gdje me čekala ekipa iz Prečkog, na čelu s Gugijem (Nenad Dado) i odmah sam poslao Dabu u k... kad sam vidio gdje se moram provući i još sam ga nekoliko puta poslao u istu stvar kad sam vidio blato kroz koje moram proći. Taj izlet mi je bio totalno debilan!"

Eto tako Makina opisuje svoj prvi posjet nekom speleološkom objektu. Ipak, za sigurnu potvrdu o tome treba li se baviti speleologijom ili ne, trebalo je pričekati do sljedećeg izleta kada je u trenutcima dokolice trebalo razmisliti gdje i kako zadovoljiti potrebu za pustolovinama. Naime, posjet Jopićevoj špilji, koja je bila odabrana kao lokacija sljedećeg istraživanja, bio je otkazan, ali za tu činjenicu Makina i Gugi nisu znali. Oni su svejedno u zoru nakon čevapa, luka i pive odlučili sjesti na vlak za Karlovac, iako nisu znali gdje se špilja uopće nalazi. Makina se živo sjeća dotičnog "čede" Ljube iz obližnjeg sela koji ih je uputio na lokaciju. Nakon razgovora s Ljubom i okrjepe prigodnim gablecom, uslijedio je prizor iz

Makina
Autor: Igor Brzoja

*U Kicljevim jamama 1983.
Autor: nepoznat*

*Makina 1986. u Klementini 2
Autor: Igor Brzoja*

pustolovnih filmova. Makina sa smješkom i svojevršnim ponosom opisuje nemili događaj: “Taman kad smo dovršili gablec doletava murija sa šmajserima! Ja sam odmah u tom trenutku odlučio da se moram baviti speleologijom, jer čim sam ja vidio da je to nešto što mi radimo protiv pandura, to mora valjati!”

Nakon tog incidenta ekipa iz snova se uputila u Jopićevu špilju u kojoj je Makina imao i drugu spoznaju o ljepoti i važnosti speleologije. Naime, kanali koji se prostiru Jopićevom i u kojima se neoprezni posjetitelj može vrlo lako izgubiti, probudili su u njemu onu speleološku iskrnu ili znatiželju za istraživanje nepoznatog koja će ga krasiti do kraja aktivnog bavljenja speleologijom. Jutarnje ispijanje pive i jedenje čevapa, lokalna “milicija” s teškim naoružanjem, seljak Ljubo srpske nacionalnosti, kanali u kojima se može izgubiti – to su

speleološki počeci Jadranka Ostojića Makine. Ne samo početak, već i sve buduće akcije u njegovoj dugogodišnjoj speleološkoj karijeri imaju sličan početak i kraj.

Ništa manje zanimljivo nije bilo ni u posjetu jami Podgračišće 2 na Braču, dubokoj 300-tinjak metara gdje je naš protagonist zapao u ozbiljne probleme. Koliko je situacija bila ozbiljna govori činjenica da su se Limi (Svjetlan Hudec) i Surli (Damir Horvat) svinuli descenderi od težine špage u 200 metarskoj vertikali, nakon čega su se bez razmišljanja ispenjali na površinu.

Nepokolebljivom Makini gibsevi¹ su popucali na stotinu metara od dna, nakon čega mu je

¹ “Gibbove” penjalice su metalne penjalice koje je konstruirao Amerikanac Charls Gibbs. “Gibbove” penjalice u Hrvatsku su stigle iz Kanade 1970. godine. Hrvatski speleolozi počinju ih nazivati “gibsevi”. (Božić i Malinar, 2013.)

Lima dostavio nove gibseve bez kojih ne bi bilo moguće izaći iz jame. Nakon ispričane priče već smo naslućivali odgovor na naše pitanje o tome kako je podnosio takve opasne i stresne situacije i je li ikada nastupila panika. “Ma neee, ne. Što gore to bolje!”

Iz svake opasne ili nepovoljne situacije Makina je izvlačio pouke, te je, kako sam kaže, učio na svojim greškama. Ozbiljnije pothvate ostvario je na sjevernom Velebitu, gdje je upoznao i zavolio Surlu, jer je kako kaže, bio munjen u glavu.

Speleološka aktivnost ima svoju organizaciju i ciljeve, ali ako se pita Makinu to i ne mora uvijek biti točno: “Nisam imao nikakav cilj, samo sam htio pronalaziti i ići u jame”.

I upravo s takvim stavom Makina je ostajao tjednima na terenu tražeći speleološke objekte. U speleološkim krugovima postalo je jasno da taj čovjek ima talent i njuh za pronalaženje jama i špilja. Teren oko današnjeg tunela Sv. Rok pročešljao je s ekipom uzduž i poprijeko, gdje im je u pronalasku Babine jame pomagao lokalni “luđak” kojeg su u nekoj nemiljoj neprilici nepoznati počinitelji u kasnijim godinama zatukli sjekirom, što nam Makina u razgovoru stoički prepričava. Naglašava kakav je to za njega bio gubitak jer je čovjek poznao teren i znao je lokacije mnogih objekata u okolici. U Babinu jamu su se spustili na “poderanim užetima”, a preći jezero su nekoliko puta pokušavali. Čamac im se pri svakom pokušaju iznova ispuhao, no oni su i dalje predani cilju pokušavali preći jezero da bi nastavili dalje u nepoznato.

Aktivnosti u *Ursus spelaeus*², čiji je i osnivač, zamijenio je aktivnostima u SO Željezničar s kojim je 80-ih godina 20. stoljeća nastavio istraživati špilje i jame.

Sv. Rok je područje na kojem se našla i Strmotička. Kada Makinu upitamo što ga je toliko privlačilo u Strmotičku, odgovor nije predvidiv. “Pa voda je išla tamo! Hodali smo po kiši i pljusk i pratili tok vode. Znao sam da tamo mora biti nešto.” Izgledno je da su motivi bili isključivo istraživački, stopostotna znatiželja koja je Makinu vodila u brojne speleološke pustolovine te dovela

do otkrića značajnih speleoloških objekata. Upitali smo Makinu kako se odnosio prema izazovima u rizičnim situacijama kada je bilo potrebno savladati napore u zahtjevnijim speleološkim objektima. Odgovor koji je uslijedio je bio onaj njegov već poznati: “Što gore to bolje!”

Netko bi mogao pomisliti da se radi o ludosti koja ne poznaje strah, ali svi koji su ikada s Makinom sudjelovali u istraživanjima speleoloških objekata ponovili bi to više puta jer znaju da se radi o čovjeku koji poznaje svoje prednosti i ograničenja. Radi se o autentičnoj privrženosti prema djelatnosti kojoj je Makina ostao vjeran do danas. Ako ga upitate što ga najviše privlači u podzemlju odgovorit će s iskrenim ushitom: “Gle stari, kad se spustim dole, provučem se kroz neki glupi uski meandar i onda vidim ogromnu dvoranu... to je jednostavno zakon, to me stvarno raduje...!”

Makina je jednostavno čovjek koji je bio u stanju prihvatiti borbu sa samim sobom, ali je

Na dnu Klementine 1 1988.
Autor: Vlado Božić

2 *Ursus spelaeus* kojem je Jadranko Ostojić osnivač djelovao je vrlo kratkom razdoblju početkom 1980-ih. Sjedište mu je bilo u Zagrebu te nema poveznice s današnjim Speleološkim klubom *Ursus spelaeus* iz Karlovca.

Jadranko (Makina) i Višnja Ostojić
na godišnjoj skupštini SOŽ-a 1990.
Autor: Juraj Posarić

uvijek bio svjestan da je priroda veličanstvena i moćna. U ponoru Bunovac 1981. Slovenci su opremali jamu DED-tehnikom. Za sudionike iz Hrvatske to je značilo da ne mogu ni ući u objekt. Naime, u Hrvatskoj su se tada koristili gibsevi, za čije se korištenje jama opremala na drugačiji način. Uvidom u situaciju Bančo (Branko Jalžić), Lima i Tonči Rađa odlučili su odustati od tog pothvata. Naravno, ta "sitnica" našeg Makinu nije spriječila da ode do dna. Unatoč "heklanju" po špagi s gibsevima, problem je nastao kada je pri izlasku ostao bez svjetla pa se, kako kaže "malo ispatio". Na pitanje što je on u sebi mislio i osjećao nakon izlaska iz te jame, nakon svih poteškoća, odgovor je došao spremno i jasno: "Ja sam bio super zadovoljan!" Iako bi većini nas takav događaj ostao urezan u pamćenje kao svojevrsna tragedija ili barem događaj s negativnim prizvukom, Makina u tome ne vidi ništa negativno ili tragično, već se sa smiješkom i radošću prisjeća tog izlaska iz Bunovca.

Jedan od najzujbudljivijih trenutaka koji se godinama prepričava u speleološkim kružocima je ronjenje sifona na 180 m dubine u Ponoru u Klepinoj dulibi 1985. godine: "Kad smo došli do

sifona nedostajalo je par desetaka metara da dođe na popis dubljih jama, ali je bilo prekrasno i obećao sam si da to moram preroniti. Nekoliko godina kasnije sam nagovorio ekipu da ide sa mnom u ponor Pepelarica, ali sam ih zapravo htio naguzit da me prate u Klepinu dulibu da pokušam preroniti sifon. Rekao sam Luki: daj ponesi masku da to probam preroniti. Ovaj me pogledao kao da sam lud. Ja sam rekao: ako neće nitko ovdje zaroniti, budem ja pogledao kaj tamo ima. I jebiga, onda sam se skinuo gol i zaronio. Nakon par metara sam izašao van u neku dvoranu i vrištao onako gol od sreće. Nakon toga sam ušao u neki meandar, pa sam skužio da sam gol i da me sve to grebe i onda sam odustao i vratio se natrag. Kad sam se vratio samo sam se obrisao gaćama i rekao: dečki vraćamo se drugi put ovo riješiti do kraja."

Nakon razgovora o pionirskim pothvatima Makine u ronjenju na dah u speleološkim objektima i našim vidnim čuđenjem Makina nam objašnjava da se to jednostavno tako radilo u to vrijeme i da to nije ništa nenormalno ili drugačije.

Pričom o ekspediciji u Maroko ipak se pokazalo kako je Makina razmišljao na nekakav drugačiji način te da je njegov pristup doista bio

individualan. Članovi SO Željezničara sudjelovali su 1983. godine u ekspediciji u Maroko koja, po riječima Jadranka Ostojića, nije ispunila njegova očekivanja. Sam put do Maroka obilježen je svojevrsnim "balkanskim pristupom". Naime, mladi speleolozi su bili zadivljeni dosezima zapadne civilizacije, ali su putem zaboravili da su ograničeni vladavinom prava i privatnog vlasništva, a društveno i besplatno ipak postoji samo u zemlji iz koje su došli. Mudri čitatelj će znati pročitati između redaka da je na putu bilo raznih dogodovština...

Došavši u Maroko shvatili su da nemaju adekvatnog jezičnog prevoditelja i da su topografske karte za područje gdje su planirali istraživati nažalost krive: "Popenjal sam se na neku golet na kojoj nema apsolutno ničega i u daljini ugledao brdo na kojem smo zapravo trebali biti". Međutim, bez obzira na sve, Makinin speleološki i pustolovni duh odlučio je da želi ostati u Maroku: "Predložio sam Robiju (Robert Erhardt) da uzmemo 200 metara užeta, da nabavimo karte i da ostanemo mjesec dana istraživat. Skoro sam ga uspio nagovoriti, a onda nam je jedan idiot rekao da ako to napravimo da će nas trajno izbaciti iz planinarskog saveza. Mene je totalno bolilo briga kaj govori, ali Robiju nije bilo svejedno pa smo odustali. Ali, poanta priče je da smo Surla i ja htjeli doći u Maroko dva mjeseca

*Makina u jami PKD-2 na Velebitu 1990.
Autor: Igor Brzoja*

*Priprema za uron u jami PKD-2, 1990.
Autor: Igor Brzoja*

U Burinki 1989.
Autor: Vlado Božić

prije ekspedicije da preliminarno istražimo potencijalno područje i kako bismo dočekali ekipu, ali nam ni to nisu dozvolili.” Naime, Makina je bio stava da ni na Velebitu ne možeš naći rupu u tako kratkom vremenu, pa mu je bilo logično da odvoje puno više vremena za tako nešto u Maroku.

U svakom slučaju, Makina je bio spreman za speleologiju u bilo kojem trenutku na bilo kojem mjestu. I upravo je spremnost na speleologiju u bilo kojem trenutku, s ograničenim resursima, ograničenim vremenom te ponekad ograničenim ljudskim potencijalima obilježje Jadranka Ostojića Makine. U razgovoru koji smo vodili Makina sigurno nije rekao sve što je htio ili čega se sjetio, ali sigurni smo da bi osobni memoari jednog Makine u dužoj verziji nego što je ovaj tekst bili nadasve čitano štivo te inspiracija za naraštaje speleologa koji dolaze.

Literatura:

- Božić, V. i Malinar, H. (2013): Razvoj speleološke opreme i tehnike. Hrvatski planinarski savez, Zagreb.

Jadranko Ostojić – Makina

Rođen je u Zagrebu 6. studenoga 1958. Speleologijom se počeo baviti 1980. u speleološkom društvu “Ursus spelaeus” iz Zagreba. U SO “Željezničar”, čiji je i danas član, učlanio se 1982. godine. Od 1991. do 1993. bio je pripadnik Planinske satnije “Velebit” u postrojbi “Pajseri”. Neki od značajnijih speleoloških objekata koje je istraživao su Ponor na Bunovcu, Jama kod Rašpora, Mandelaja, Strmotića ponor i Kaverna u tunelu Učka. Istraživačka djelatnost Makine bila je koncentrirana na Srednji Velebit, Gorski kotar i Dinaru.